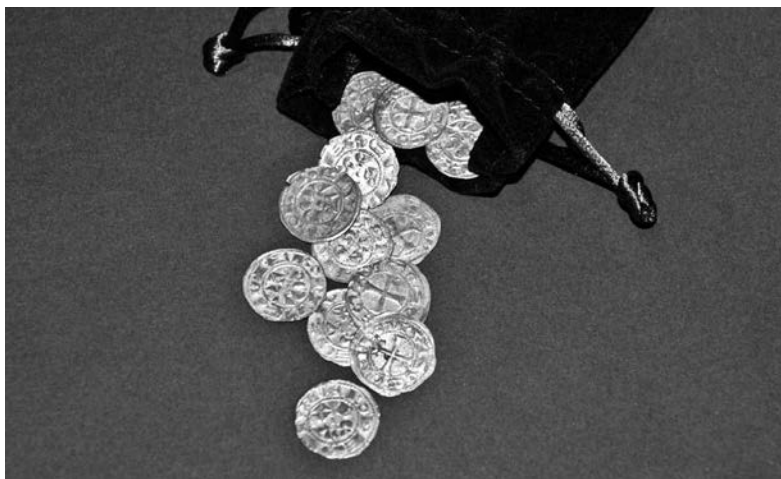

Diner variant del comtat de Rodés

*JOAQUIM PONT**

Durant l'any 2010, analitzant un tresoret de 14 diners de Rodés, vaig descobrir que un d'aquells diners, força comuns, tenia una particularitat que no havia sigut documentada fins aleshores. Actualment han sortit tres diners més que coincideixen amb la peça descoberta l'any passat.

Imatge dels catorze diners del tresoret.

HISTÒRIA MONETÀRIA DEL COMTAT DE RODÉS

Al comtat de Rodés, entre els segles XII i XIII, hi van haver quatre comtes anomenats Hug. Els mandats foren: Hug I (1135-1159), Hug II (1159-1208), Hug III (? – morí el 1196) i Hug IV (1221-1274).

El primer fou Hug I, fill del primer comte de Rodés Ricard III de Millau, que governà des de la mort del seu pare el 1135 fins a la seva pròpia mort el

* Investigador numismàtic. Membre de la SCEN.

1159. El segon fou Hug II, fill d'Hug I comte de Rodés, i d'Ermengarda, vescomtessa de Creysse. Hug II governà durant 49 anys, des de la mort del seu pare el 1159 fins al 1208, any de la seva defunció. Es casà en primeres núpcies amb Agnès d'Alvèrnia, filla de Guillem VIII comte d'Alvèrnia, amb la qual va tenir sis fills: Hug (Hug III), Guillem, Gilbert, Renaud, Bernard i una filla no identificada. En segones núpcies es casà amb Bertranda d'Amalona, de la qui va tenir un fill anomenat Enric (Enric I) i una filla anomenada Maria. Durant el seu regnat, el seu fill gran, Hug III, va actuar com a comte associat al costat del seu pare, fins a la seva mort el 1196. Aleshores, Guillem, el segon germà més gran, va substituir el seu germà com a comte associat fins al 1208. En aquest any moriren el comte Hug II i el vescomte Guillem, i el comtat passà al fill de la segona esposa d'Hug II, Enric I. Un fill d'Enric I i d'Algayette d'Escorailles fou Hug IV, que nasqué cap al 1212. Hug IV regnà després de la mort del seu pare a les croades el 1221, a l'edat de nou anys, fins al 1274, als seixanta-dos anys.

De tots ells, ja Poey d'Avant el 1858 ignorava quins varen encunyar i a qui corresponien les diferents emissions i variants. Recentment, el 2003, Jérôme Belmon ha escrit un article dedicat a la moneda de Rodés titulat "La monnaie de Rodez". Hi explica més o menys quines eren les lleis dels diners en diferents períodes, però no acaba de treure conclusions respecte a les atribucions.

Els numismàtics nord-catalans identifiquen els diners comtals de Rodés amb Hug II i Hug III sense establir uns anys concrets de mandat. Fins fa ben poc, els del Principat utilitzaven els mandats entre Hug I, II i III. I actualment, amb les noves aportacions de la *Història de la moneda de l'Occitània Catalana (s. xi-xiii)*, de Miquel Crusafont, també s'inclouen Enric I i Hug IV. Ni els uns i ni els altres identifiquen realment quins van ser els comtes que van encunyar els diners i en quins anys ho varen fer.

La descripció de les llegendes més comunes és a l'anvers, +VGO COMES (Hug Comte) amb la S tombada i una creu interior. Al revers, +RODES CIVI (ciutat de Rodés) amb la S tombada, i en el camp, +DAS amb la A sense travessar. Poey d'Avant atribueix +DAS a una deformació del mot PAX (pau, en occità). En canvi, Jérôme Belmon ho atribueix a Denarius Sancti Amantii, o sigui, diner de Sant Amant/Saint Amans, com també indica Crusafont.

DESCRIPCIÓ DE LES PECES

Tot seguit, exposo una variant de llegenda força estranya i alhora inèdita, de la qual identifico quatre diners, sense aproximar-nos al comte sota el qual varen **ser encunyats**.

Hug I-II-III-IV, comte de Rodés (1135-1274)**A. Diner de billó**

a/ +VGO COMES (la S tombada). Creu interior.

r/ RODES CIVIT (la S tombada). Al camp, una creu, una D, una S i una A sense travessar.

Pes: 0,65 g Ø: 17 mm Inèdit (col·lecció privada)

B. Diner de billó

a/ +VGO COMES (la S tombada). Creu interior.

r/ RODES CIVIT (la S tombada). Al camp, una creu, una D, una S i una A sense travessar.

Pes: 0,75 g Ø: 17 mm Inèdit (col·lecció privada)

C. Diner de billó

a/ +VGO COMES (la S tombada). Creu interior.

r/ RODES CIVIT (la S tombada). Al camp, una creu, una D, una S i una A sense travesser.

Pes: 0,73 g Ø: 17 mm Inèdit (col·lecció privada)

D. Diner de billó

a/ +VGO COMES (la S tombada). Creu interior.

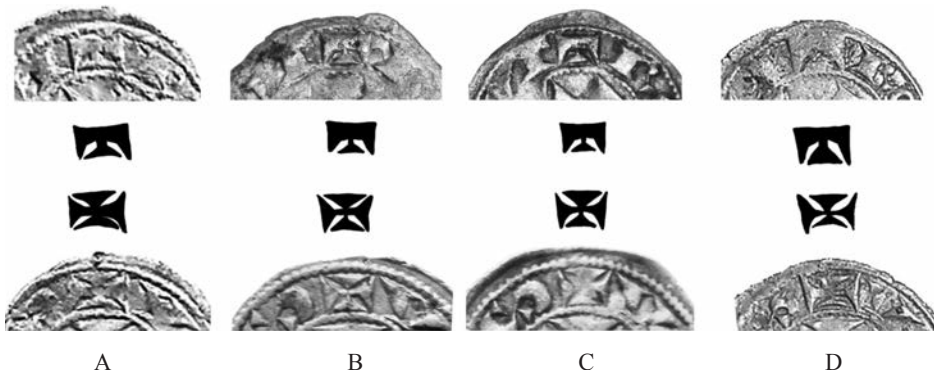
r/ RODES CIVIT (la S tombada). Al camp, una creu, una D, una S i una A sense travesser.

Pes: - g Ø: 17 mm Publicada en el web <http://home.eckerd.edu/~oberhot/ffrodezbjg.jpg>

COMPARATIVA

L'aparició d'almenys quatre diners amb aquestes característiques porta a pensar que realment aquesta variant (CIVIT en comptes de CIVI+) és un «error» conscient o voluntari de l'assajador.

Per acabar de definir la variant, exposo una comparació entre la creu de l'anvers i la T del revers que mostren clarament la intenció de l'encunyador.

BIBLIOGRAFIA

BELMON, J., «La monnaie de Rodez, (1ère Partie) La mort d'un monnayage seigneurial (vers 1270-1340)». *Revue Numismatique*, núm. 159 (2003), p. 355-418.

BOUDEAU, É., *Catalogue général illustré de monnaies françaises provinciales*, Boudeau II. Reedició d'Éditions les Chevaliers CGF, 2002.

CRUSAFONT I SABATER, M., *Catàleg general de la Moneda Catalana, Països Catalans i Corona Catalano-Aragonesa (S. V a.C. - S. XX d.C.)*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2009. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics.

CRUSAFONT I SABATER, M., *Història de la moneda de l'Occitània Catalana (s. XI-XIII)*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2012. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics.

POEY D'AVANT, F., *Monnaies féodales de France*. 1858. Reedició d'Arnaldo Forni Editore, 1993.